

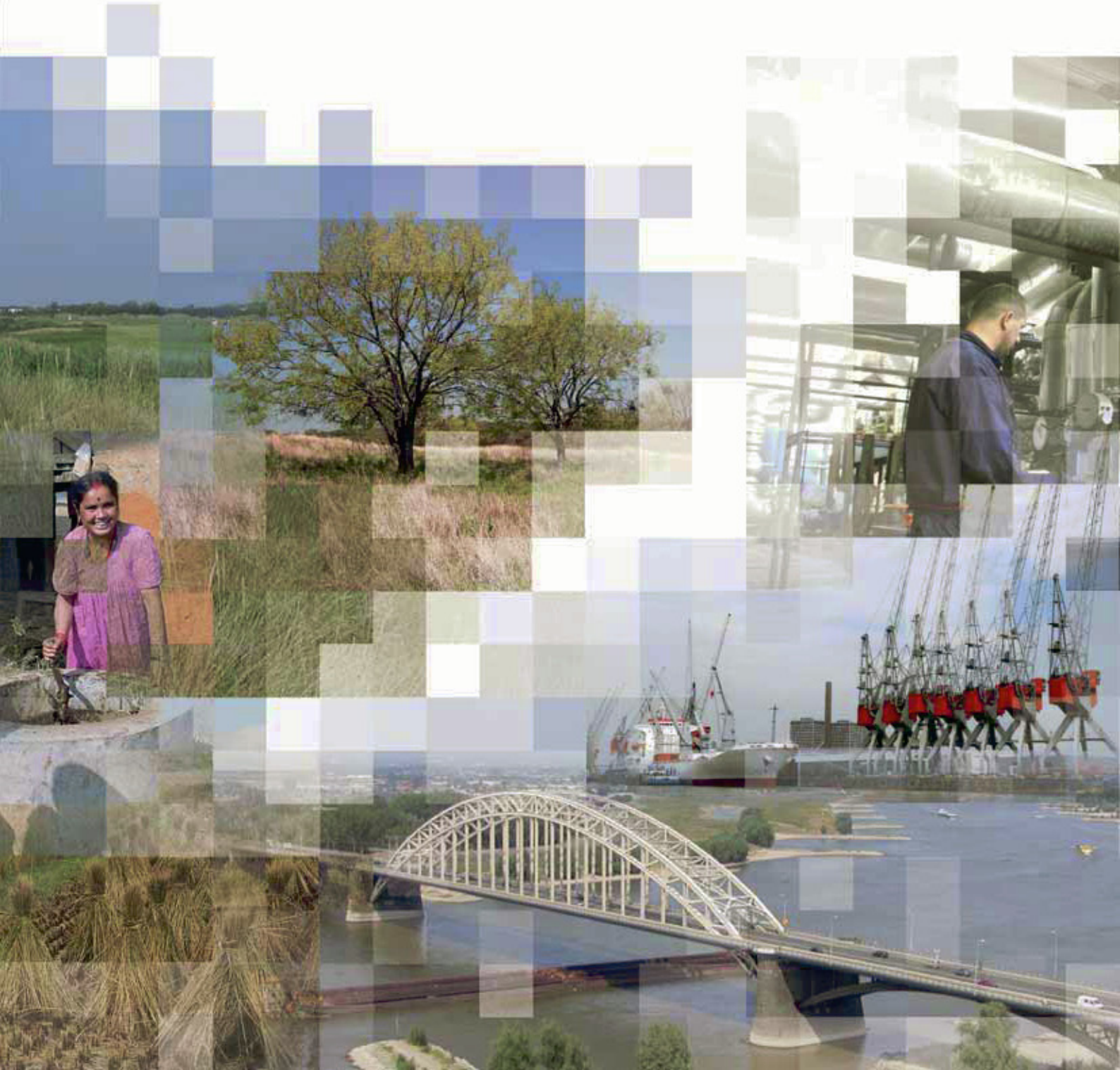

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Natuurontwikkeling en zandwinning Koningsven – De Diepen, Gennepe

Tussentijds toetsingsadvies over het milieueffectrapport

17 mei 2013 / rapportnummer 2574-62

1. Oordeel over het concept–milieueffectrapport (MER)

Teunesen Zand&Grind B.V. en Natuurmonumenten hebben het voornemen om in de gebieden Koningsven, De Diepen en De Banen in de gemeente Gennep, natuurontwikkeling mogelijk te maken met behulp van uitbreiding van de bestaande zandwinning. Voor deze ontwikkelingen moet het bestemmingsplan gewijzigd worden en is een ontgrondingsvergunning nodig. Om de milieugevolgen van deze ontwikkelingen in beeld te brengen, wordt een MER (milieueffectrapport) opgesteld. De gemeenteraad van Gennep is het bevoegd gezag voor het bestemmingsplan, de provincie Limburg beslist over de ontgrondingsvergunning.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna ‘de Commissie’) is gevraagd om een advies te geven over het concept–MER van 14 februari 2013, zodat de opmerkingen van de Commissie in het definitieve MER kunnen worden verwerkt. In dit advies geeft de Commissie aan welke onderdelen volgens haar al voldoende zijn uitgewerkt en op welke onderdelen het volgens de Commissie nog noodzakelijk is om aanvullende informatie te geven.

Het concept–MER Koningsven–De Diepen beschrijft in het algemeen duidelijk de combinatie van natuurontwikkeling door middel van zandwinning. De voorwaarden voor een succesvolle natuurontwikkeling krijgen voldoende aandacht. In het concept–MER worden de afwegingen van alternatieven en varianten helder beschreven. Ook de wijze waarop met zienswijzen is omgegaan, wordt in het MER duidelijk gemaakt. De samenvatting is overzichtelijk en net als het hoofdrapport merendeels helder opgeschreven.

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie die in het definitieve MER nog nader uitgewerkt moeten worden. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet worden toegevoegd aan het concept–MER:

- de effecten op de grondwaterkwaliteit en –kwantiteit en daarmee op instandhoudingsdoelstellingen van het aangrenzende Natura 2000–gebied Sint Jansberg;
- de verkeersontsluiting;
- de gevolgen voor beschermde soorten (Flora– en faunawet).

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie in ieder geval in het definitieve MER moet worden opgenomen. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in het concept–MER voldoende aan de orde komen.

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder ‘Advisering’ of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

2. Toelichting op het oordeel en aanbevelingen voor het definitieve MER

2.1 Referentie

Het vergroten van de zandwinning De Banen met 0,5 mln. m³ wordt beschouwd als een autonome ontwikkeling omdat het vooraf gaat aan dit plan. Er is nog geen vergunning verleend voor deze extra winning. Vooruitlopend hierop zijn blijkbaar de effecten van deze extra winning al meegenomen in de referentiesituatie. Het is de Commissie onduidelijk waar deze 0,5 mln. m³ gewonnen wordt, in hoeverre deze extra winning deel uit maakt van de autonome ontwikkeling dan wel dit onderdeel moet zijn van de nieuwe winning en de bijbehorende effectbeschrijving. De Commissie adviseert dit in het definitieve MER te verduidelijken.

2.2 Grondwaterkwantiteit

Tijdens de zandwinning

De hydrologische effecten in de jaren dat de ontgraving plaats vindt, blijven in het concept-MER onderbelicht. De effecten in de aanlegfase worden vooral bepaald door de vervanging van grond door water uit de omgeving. Zeker in de eerste fase van een ontgroning kan dit relevante effecten sorteren. In het concept-MER (deel B, par. 4.4.3) worden hier enkele zinnen aan gewijd, maar de (rekenkundige) onderbouwing van het oordeel ("positief" c.q. "neutraal") ontbreekt, en zou in het definitieve MER wel moeten worden opgenomen. Zoals ook in het advies over de Notitie Reikwijdte en detailniveau is geadviseerd, vraagt de Commissie bij de bepaling van de effecten een gemiddeld tempo van ontgraven aan te nemen, en vervolgens na te gaan wat een realistisch hoog ontgroningstempo (gedurende enkele maanden) zou betekenen.

In het deelonderzoek hydrologie wordt wél aandacht besteed aan de tijdelijke situaties waarin de plassen wel zijn ontgrond maar nog niet aangevuld. Hierover wordt gesteld (blz. 6) dat deze situatie in praktijk niet optreedt omdat er wordt aangevuld. Waarschijnlijk wordt hiermee bedoeld dat niet alle deelgebieden tegelijk in deze situatie zullen verkeren; het lijkt de Commissie aannemelijk dat elk deelgebied op zich wel eerst geheel wordt ontgrond alvorens het wordt aangevuld.

Verdroging

Uit het concept-MER (deel B pagina 42) wordt de indruk verkregen dat sprake is van een grondwaterstandsverlaging bovenstrooms van het plangebied. De figuren 4.2 en 4.3 en de tekst op pagina 43 zijn hiermee niet in overeenstemming. Deze duiden op een verhoging van de grondwaterstand van maximaal 10 cm. Dit geldt ook voor de informatie in de Voortoets. Figuur 3.1 en 3.2 van de Voortoets (p. 48-49 PB) en de daarmee samenhangende teksten wijzen ook op een geringe verhoging. Omdat met het graven van de zandwinplas de bestaande hoge verhanglijn aan de voet van Natura 2000-gebied de Sint Jansberg wordt door-

sneden, lijkt een verlaging van de grondwaterstand bovenstrooms meer aannemelijk. De nieuwe plassen zorgen immers voor een vervlaking van de grondwaterspiegel. Afgaande op de isohypsen uit het rapport van Oranjewoud van augustus 2011 is er in de huidige situatie een verhang van 30 tot 50 cm; de vervlaking ervan door de plassen zou dus aan de noordzijde van de plassen voor een grondwaterstandsverlaging van 15 tot 25 cm kunnen zorgen. Dit is in de gepresenteerde effectenbeelden niet zichtbaar. Een permanente verlaging kan leiden tot verdroging. Met name de vochtige alluviale bossen en galigaanmoerassen zijn hiervoor kwetsbaar. Laatstgenoemde habitattypen zijn in de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Sint Jansberg opgenomen en kunnen door verdroging mogelijk significante gevolgen ondervinden.

De grondwaterstandsverlagingen die in de Voortoets gepresenteerd zijn verschillen enigszins van de figuren in het hydrologisch rapport waaruit ze afkomstig zouden zijn (Van Roestel (Oranjewoud), 2012). De Commissie vraagt dit te verduidelijken.

De Commissie adviseert in het definitieve MER meer inzicht te geven in het effect van de nieuwe plassen in verhouding tot de andere effecten van de andere ingrepen op de grondwaterstanden.

2.3 Grondwaterkwaliteit

Verwijderen toplaag

Uit de gepresenteerde dwarsprofielen in het concept-MER (deel B, pagina 29) blijkt dat onder de af te graven voedselrijke toplaag nog een klei- en veenlaag aanwezig is. Deze laag wordt in staat geacht om uitspoelende macroverontreinigingen (zoals fosfaat) uit de bouwvoor van de landbouwgronden te binden, waardoor een eventuele verontreiniging van het (dieper gelegen) grondwater wordt voorkomen. Met het binnen het plangebied op één centrale plaats brengen van de voedselrijke toplaag worden ook de in deze laag aanwezige verontreinigingen geconcentreerd. De ophoping van deze verontreiniging zou kunnen leiden tot een grote belasting van de bodem met deze stoffen. Niet uitgesloten kan worden dat de verontreinigingen door het gebrek aan bindingscapaciteit van de ondergrond (putbodem zandwinning) in het dieper gelegen grondwater terecht komen, waar dat nu (nog) niet het geval is. In het concept-MER wordt dit mogelijke effect wel geconstateerd (par. 4.2.4 op pagina 61), maar heeft het uitsluitend betrekking op het freatisch grondwater en de voedselarme natuur. Voor dit laatste wordt als maatregel genoemd het afdekken van de aanvullaag met een laag met schoon zand. Niet ingegaan wordt op de effecten voor de kwaliteit van het dieper gelegen grondwater en op de eventuele gevolgen daarvan indien dit grondwater elders weer aan de oppervlakte komt. De Commissie adviseert de mogelijke beïnvloeding van de opslag van de voedselrijke toplaag in een zandwininput op diepere grondwaterkwaliteit in het MER uit te werken evenals de gevolgen van deze kwaliteitsbeïnvloeding.

2.4 Verkeersontsluiting

In par. 3.1 wordt een plan voor een nieuwe weg gepresenteerd die zelfs zou kunnen dienen als rondweg. Daartoe is het plan voor de winning uitgebreid van 6 naar 7,5 mln. m³, en ook de 0,5 mln. m³ extra van De Banen is hiervoor bedoeld (zie 2.1 van dit advies). Het is duidelijk dat de initiatiefnemer hierover nog in gesprek is met de gemeente Gennep. In de ontsluitingsvarianten (par. 3.3.7) worden enkele nieuwe wegen genoemd, maar het is niet duidelijk of de “nieuwe weg” waar de uitbreidingen van de winning voor bedoeld zijn daar deel van uit maakt. Vervolgens wordt in het VKA geconstateerd dat de bestaande wegen zullen worden gebruikt vanwege de kosten en overlast voor bewoners (deel A blz 62). De Commissie adviseert om de relatie tussen de extra winning van 1,5+0,5 mln. m³ en de mogelijke nieuwe verkeersontsluiting te verduidelijken in het definitieve MER.

Er is in het concept-MER ook een terugvaloptie gepresenteerd, waarin de 1,5 mln. m³ extra winning vervalt. Het is de Commissie niet duidelijk waar er dan minder zand gewonnen zou worden, wat het betekent voor de opvulling van ontgrondingsplassen, en of er bij de terugvaloptie ook nieuwe wegen zullen vervallen.

2.5 Natuur

Beschermde soorten

Voor met name de Das en voor weidevogels zijn (beperkte) effecten te verwachten door het verdwijnen van foerageergebied en -routes. Vermeld wordt dat gedetailleerde voorstellen bestaan voor mitigerende maatregelen. De Commissie adviseert in het definitieve MER de belangrijkste mitigerende maatregelen (op kaart) aan te geven zodat aannemelijk wordt gemaakt dat de Flora- en faunawet de uitvoering van het plan niet in de weg staat.

Stikstofdepositie

Het concept-MER geeft aan dat door de ontgroning de stikstofemissie zal toenemen, maar dat dit door het niet meer bemesten van landbouwgrond binnen het plangebied ruimschoots teniet wordt gedaan. De Commissie kan deze redenering volgen, maar gaat ervan uit dat de uitstoot mogelijk niet verandert als het bedrijf waarvan de mest afkomstig is wel blijft bestaan en naburige percelen zwaarder bemest. Geef in het definitieve MER aan in hoeverre dit het geval is.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Teunesen Zand en Grint B.V. en Natuurmonumenten

Bevoegd gezag: De gemeenteraad van Gennep is het bevoegd gezag voor het bestemmingsplan, de provincie Limburg beslist over de ontgrondingsvergunning

Besluit: vaststellen of wijzigen van bestemmingsplan en ontgrondingsvergunning

Categorie Besluit m.e.r.: plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C 16 en D 9

Activiteit: natuurontwikkeling mogelijk te maken door middel van uitbreiding van de bestaande zandwinning

Bijzonderheden: De Commissie is gevraagd om een advies te geven over het concept-MER zodat de opmerkingen van de Commissie in het definitieve MER kunnen worden verwerkt. Het concept-MER Koningsven-De Diepen beschrijft in het algemeen duidelijk de combinatie van natuurontwikkeling door middel van zandwinning. Om het MER definitief te maken adviseert de Commissie om de effecten op de grondwaterkwaliteit en -kwantiteit en daarmee op in-standhoudingsdoelstellingen van het aangrenzende Natura 2000-gebied Sint Jansberg, de verkeersontsluiting en de gevolgen voor beschermde soorten toe te voegen.

Procedurele gegevens:

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 4 augustus 2011

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 2 november 2011

aanvraag tussentijds toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 12 maart 2013

tussentijds toetsingsadvies uitgebracht: 17 mei 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs. B.F.M. Beerlage (secretaris)

ir. J.H.J. van der Gun

ir. D.L.J. Heikens

drs. S.R.J. Jansen

drs. M.A. Kooiman

dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die

gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- MER initiatiefplan Koningsven – De Diepen, Deel A: hoofdlijnen van het onderzoek, 14 februari 2013;
- MER initiatiefplan Koningsven – De Diepen, Deel B: effectstudies, 14 februari 2013;
- MER initiatiefplan Koningsven – De Diepen, samenvatting, 14 februari 2013.

Het betreft een tussentijdse toetsing. De Commissie heeft dan ook geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Tussentijds toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Natuurontwikkeling en zandwinning Koningsven –
De Diepen, Gennep

ISBN: 978-90-421-3737-0

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

